

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра української мови

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»

Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність А4.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
української мови
протокол №1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Українська лінгвокультурологія
Викладач	Доцент Грещук Валентина Василівна
Контактний телефон викладача	+380506879363
Е-mail викладача	valentya.greshchuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/7ff29b748916822dbb8c
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Українська лінгвокультурологія</u> відіграє важливу роль в усвідомленні взаємозв'язку рідної мови та культури народу в системі підготовки магістрів зі спеціальності А4 Середня освіта А4.01 «Українська мова і література». Сучасне осмислення ролі людського чинника висуває низку питань щодо безпосередньої взаємодії мови й культурно-духовних цінностей, їх відтворення в національно орієнтованих формах, забезпечення вербального супроводу культурного поступу. Пропонований курс покликаний закласти надійні підвалини щодо опанування магістрантами лінгвокультурології як інтегративної гуманітарної дисципліни, її базових одиниць та категорій, національно-культурної специфіки комунікації.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою вивчення навчальної дисципліни є:</u> навчити магістрантів оперувати базовими поняттями лінгвокультурології та її категорійним апаратом, визначати взаємозв'язок між мовою, культурою та людиною, розрізняти культурно-мовну та етнокультурні компетенції, аналізувати мовні сутності в лінгвокультурологічному аспекті, здійснювати комплексний лінгвокультурологічний аналіз тексту.</p> <p><u>Основними цілями вивчення курсу є:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – засвоїти відомості з історії виникнення та розвитку лінгвокультурології як дисципліни; – опанувати поняттєвий та категорійний апарат лінгвокультурології; – засвоїти лінгвокультурологічний аспект української фразеології; – вивчити тропіку з погляду лінгвокультурології; – здобути знання з лінгвокультурологічної інтерпретації символів; – ознайомитись із основними духовно-культурними концептами української культури. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Інтегральна компетентність.</u></p> <p>Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.</p> <p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК 1. Здатність до застосування знань у практичних ситуаціях професійної діяльності.</p> <p>ЗК 2. Здатність до здійснення науково-педагогічних досліджень, розроблення проєктів та генерування нових ідей у галузі освіти.</p> <p>ЗК 3. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.</p> <p>ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії і її реалізації в професійній діяльності.</p> <p>ЗК 9. Здатність дотримуватись норм культури спілкування державною українською мовою та іноземною мовою.</p> <p><u>Фахові (спеціальні) компетентності:</u></p> <p>СК 1. Здатність застосовувати знання із літературознавства та мовознавства для вирішення професійних завдань, вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.</p>	

СК 4. Здатність розуміти тенденції в науці та освіті, готовність до використання інновацій у професійній діяльності.

СК 7. Здатність планувати, організовувати, виконувати та презентувати прикладне дослідження з української мови / літератури, застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

СК 10. Здатність застосовувати на практиці знання про принципи, методи та прийоми аналізу художнього тексту.

СК 12. Здатність до усвідомлення національно-світоглядного, художньо-виховного, творчорозвивального потенціалу української мови та літератури, вміння враховувати національні, етнічні, регіональні особливості освітнього процесу, формувати національно свідому особистість.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Використовує сучасні методики й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості викладання і навчання української мови й літератури, демонструє вміння практичного застосування педагогічних інновацій у професійній діяльності.

ПРН 5. Володіє вміннями виконувати власне дослідження, визначає і характеризує основні принципи та методи науково-педагогічних досліджень, демонструє навички узагальнення й презентації отриманих результатів.

ПРН 6. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки й обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного і змішаного навчання тощо.

ПРН 9. Володіє мовленнєвою компетентністю з української та іноземної мов задля ефективної міжкультурної комунікації і підвищення професійного рівня, володіє методикою формування мовленнєвої компетенції здобувачів освіти.

ПРН 10. Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи реалізації та критично оцінює їх ефективність.

ПРН 14. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та вміння формувати її в учнів.

5. Організація навчання			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
Лекції		12	
Практичні заняття		18	
Самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
II	A4 Середня освіта	1	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість годин		
	лекції	практичні	самостійні
Тема 1. Історія виникнення лінгвокультурології.	2	2	6
Тема 2. Теоретичні засади лінгвокультурології.	2	2	6
Тема 3. Поняття картини світу в	2	2	6

лінгвокультурологічному вимірі.			
Тема 4. Лінгвокультурологічний аспект слова фраземи тексту.		2	6
Тема 5. Тропіка і мовні фігури з погляду етнокультурології.	2	2	8
Тема 6. Образи й оцінка в лінгвокультурологічному вимірі.		2	8
Тема 7. Лінгвокультуреми та архетипи в національній культурі.		2	6
Тема 8. Словесні символи в національній культурі.	2	2	8
Тема 9. Духовно-культурні концепти.	2	2	6
ЗАГ.	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Вид контролю – залік.</p> <p>Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf)</p> <p>Система оцінювання курсу відповідає критеріям оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. Максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Загальні 100 балів включають: 30 балів за практичні заняття; 20 балів за самостійну роботу; по 15 балів на 2 контрольні роботи; 20 балів за тести.</p> <p>Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.</p> <p>Здобувач вищої освіти може отримати додаткові бали в межах неформальної освіти як результати навчання з навчальної дисципліни, що відображають зміст окремих тем (але не більше 10 балів) відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://fpn.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf).</p>
--	---

Вимоги до письмових робіт	<p>КР-1 – Зробити лінгвокультурний аналіз тексту.</p> <p>КР-2 – Охарактеризувати лінгвокультурний типаж. Наприклад, <i>український козак, воїн-захисник</i>.</p> <p>КСР передбачає опрацювання всіх тем, згідно з силабусом, на які розрахована самостійна робота.</p> <p>Терміни виконання робіт – передостанні практичні заняття.</p>
Практичні заняття	Закріплення й повторення теоретичних питань із вивчених тем курсу. Максимальна оцінка – 100.
Умови допуску до підсумкового контролю	Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів. Для визначення рейтингового підсумкового контролю до уваги взято присутність здобувача на всіх заняттях, його активність та успішність на практичних заняттях, написання контрольних робіт, підготовка самостійної роботи та позитивний результат тестування на дистанційній платформі D-learn; відсутність пропусків і запізень на заняттях; дотримання етики й культури поведінки на заняттях.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається автоматично на основі балів, отриманих на практичних заняттях упродовж семестру, та виконанні письмових робіт.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.grafik.pdf>.

Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. <https://cutt.ly/2wJeFdvU>

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://cutt.ly/5wJeN6TU>.

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському

національному університеті імені Василя Стефаника»

https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf.

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін. Рекомендуємо такі: «Викладання української мови навчанням мовами національних меншин має свої особливості» (<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5155>), «Як викладати в новій старшій школі» (<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/6785>), «Перший всеукраїнський урок про інклюзивність» (<https://ed-era.com/urok-pro-inklyuzyvnist/>)

8. Рекомендована література

1. Валентина Грещук. Ми зустрінемося там, де не буде війни... : збірка поезій. Івано-Франківськ: НАІР, 2022. 152 с.
2. Валентина Грещук. Я тобою дихаю й живу : збірка поезій. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 272с.
3. Василь Грещук, Валентина Грещук. Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові. Словник: у 2-х т. Додаток. Онімна лексика. / Відповідальний редактор Василь Грещук. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2023. 404 с.
4. Василь Грещук, Валентина Грещук. Епітети, порівняння та фраземи в новелах Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2025. 176 с.
5. Венжинович Н. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології. Ужгород, 2018. 463 с.
6. Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові. Словник : У 2 т. / Відповідальний редактор Василь Грещук. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2019. Т.1. 584 с.
7. Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові. Словник : У 2 т. / Відповідальний редактор Василь Грещук. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2020. Т.2. 468 с.
8. Деменчук О. В. Лінгвістика експерієнцій: динамічні моделі в семантиці лексики чуттєвого сприйняття: монографія. Рівне. 2011. 415 с.
9. Дороз В.Ф. Українська мова в діалозі культур : навчальний посібник. Київ : Ленвіт, 2010. 231 с.
10. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: словник-довідник. Київ, 2006. 703 с.
11. Загнітко А., Богданова І. Лінгвокультурологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 3, перероблене і доповнене. Вінниця, 2017. 287 с.
12. Кам'янець А. Б. Інтертекстуальна іронія і переклад: монографія / А.Б. Кам'янець. Київ: Видавець. 2010 р. 176 с.
13. Кононенко В. І., Кононенко І. В. Національно-мовна картина світу. *Духовні цінності українського народу* / За ред. В. І. Кононенка. Київ; Івано-Франківськ, 2002.

14. Кононенко В. І. Концепти українського дискурсу. Київ; Івано-Франківськ, 2002.
15. Кононенко В. І. Символи української мови. Івано-Франківськ, 2013. 440 с.
16. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія. Київ, 2008.
17. Космеда Т. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики. Львів, 2000.
18. Лінгвістика та лінгводидактика : кредитно-модульні курси магістратури : навчальний посібник для студентів ВНЗ 3–4 р. а. зі спеціальності «Українська мова і література» / кол. авт.: О. І. Потапенко, Т. І. Товкайло, Л. П. Кожуховська, Т. В. Чубань, Я. О. Потапенко; за заг. ред. проф. О. І. Потапенка. Київ : Міленіум, 2012. 320 с.
19. Лінгвістика. Лінгвокультурологія : зб. наук. пр. : Іншомовний дискурс : складники, проблеми та навчання : наукова монографія / за заг. ред Панченко О. І. Шепеля Ю. О. Дніпропетровськ : Акцент ПП, 2016. Т. 9. 143 с.
20. Назаренко О. В. Українська фразеологія як вираження національного менталітету. АКД. Дніпропетровськ, 2001.
21. Стилїстика української мови. Короткий словник термінів / уклала Валентина Грещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.
22. Ткаченко О. Б. Українська мова й українська культура. *Українська мова: сьогодення й історична перспектива*. Київ, 2014. С. 146-200.
23. Яремко Я. Сучасна політична термінологія: на перетині когніції та комунікації. Дрогобич, 2015.

Викладач
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови

Валентина ГРЕЩУК